

Věc C-195/23

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

27. března 2023

Předkládající soud:

Tribunal du travail francophone de Bruxelles (Belgie)

Datum předkládacího rozhodnutí:

13. března 2023

Žalobce:

GI

Žalovaná:

Partena, assurances sociales pour travailleurs indépendants ASBL

1. Předmět a okolnosti sporu:

- 1 GI, úředník Evropské komise, vykonává od roku 2015 rovněž doplňkovou výdělečnou činnost v podobě výuky v maximálním rozsahu 20 hodin výuky ročně.
- 2 Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants (národní ústav sociálního pojištění osob samostatně výdělečně činných, zkráceně „INASTI“) upozornil dopisem ze dne 4. července 2018 GI, že jakožto vyučující je osobou samostatně výdělečně činnou, a z tohoto důvodu ho vyzval, aby se přihlásil k účasti na systému sociálního zabezpečení u sociální pojišťovny dle svého výběru.
- 3 GI se přihlásil k účasti u sociální pojišťovny Partena a platil sociální odvody.
- 4 15. března 2022 GI zpochybnil svoji účast na belgickém systému sociálního zabezpečení osob samostatně výdělečně činných a vyzval pojišťovnu Partena k vrácení zaplacených sociálních odvodů v celkové výši 3 242,09 eur.
- 5 Dne 13. října 2022 se GI obrátil na tribunal du travail (pracovní soud), který je předkládajícím soudem.

2. Dotčená ustanovení:

A. *Smlouva o Evropské unii*

6 Článek 4 odst. 3 SEU stanoví:

„Podle zásady loajální spolupráce se Unie a členské státy navzájem respektují a pomáhají si při plnění úkolů vyplývajících ze Smluv.

Členské státy učiní veškerá vhodná obecná nebo zvláštní opatření k plnění závazků, které vyplývají ze Smluv nebo z aktů orgánů Unie.

Členské státy usnadňují Unii plnění jejích úkolů a zdrží se všech opatření, jež by mohla ohrozit dosažení cílů Unie.“

B. *Protokol (č. 7) o výsadách a imunitách Evropské unie (Úř. věst. 2010, C 83, s. 266)*

7 Článek 12 stanoví:

„Platy, mzdy a služební požitky, které poskytuje Unie svým úředníkům a jiným zaměstnancům, podléhají dani ve prospěch Unie, jejíž podmínky a způsob vybírání stanoví Evropský parlament a Rada řádným legislativním postupem a po konzultaci s dotčenými orgány formou nařízení.

Úředníci a jiní zaměstnanci jsou osvobozeni od vnitrostátních daní z platů, mezd a požitků, které jim poskytuje Unie.“

8 Článek 14 stanoví:

„Evropský parlament a Rada řádným legislativním postupem a po konzultaci s dotčenými orgány rozhodují formou nařízení o stanovení systému sociálních dávek příslušejících úředníkům a jiným zaměstnancům Unie.“

3. Argumenty účastníků řízení:

A. *GI*

9 GI v podstatě tvrdí, že povinnost účasti v systému sociálního zabezpečení osob samostatně výdělečně činných je v rozporu se zásadou jediného systému sociálního zabezpečení, která se vztahuje na úředníky evropských orgánů, s čl. 4 odst. 3 SEU a se zásadou loajální spolupráce tím, že představuje překážku, která může odrazovat od výkonu profesní činnosti v orgánech Evropské unie.

B. Partena

- 10 Podle INASTI splňuje GI při výkonu své vzdělávací činnosti definici osoby samostatně výdělečně činné, a má tak povinnost účastnit se systému sociálního zabezpečení osob samostatně výdělečně činných a platit sociální odvody.

4. Posouzení soudu:

- 11 Vzhledem k tomu, že GI je evropský úředník, je třeba zohlednit články 12 a 14 Protokolu (č. 7) o výsadách a imunitách Evropské unie.
- 12 V rozsudku ze dne 10. května 2017, Lobkowicz, C-690/15, EU:C:2017:355, Soudní dvůr uvedl:

„36. Úředníci Unie [...] podléhají společnému systému sociálního zabezpečení unijních orgánů, který podle článku 14 protokolu stanoví Evropský parlament a Rada řádným legislativním postupem a po konzultaci s dotčenými orgány formou nařízení.

[...]

41. Obdobně jako článek 12 protokolu, který ve vztahu k úředníkům Unie zavádí jednotné zdanění platů, mezd a služebních požitků, které jim poskytuje Unie, a tudíž stanoví osvobození od vnitrostátních daní z těchto částek, je na článek 14 tohoto protokolu v rozsahu, v němž přiznává unijním orgánům pravomoc ke stanovení systému sociálního zabezpečení jejich úředníků, třeba nahlížet tak, že vede k tomu, že povinnost účasti úředníků Unie na vnitrostátním systému sociálního zabezpečení a povinnost těchto úředníků přispívat na financování tohoto systému jsou vyňaty z pravomoci členských států.

[...]

44 Z výše uvedeného vyplývá, že **jedině Unie, a nikoli členské státy, má pravomoc ke stanovení pravidel použitelných na úředníky Unie, pokud jde o jejich povinnosti v oblasti sociálního zabezpečení.**

45 Jak uvedl generální advokát v bodě 76 svého stanoviska, **článek 14 protokolu a ustanovení služebního řádu v oblasti sociálního zabezpečení úředníků Unie totiž plní ve vztahu k těmto úředníkům obdobnou funkci, jakou plní článek 13 nařízení č. 1408/71 a článek 11 nařízení č. 883/2004, a to funkci spočívající v zákazu povinnosti úředníků Unie přispívat do různých systémů v dané oblasti.**

46 Taková vnitrostátní právní úprava, o jakou jde ve věci v původním řízení, která příjmy úředníků Unie zatěžuje sociálními příspěvky a odvody specificky určenými k financování systémů sociálního zabezpečení dotčeného členského státu, je tedy v rozporu s výlučnou pravomocí, kterou Unii přiznává článek 14

protokolu a příslušná ustanovení služebního řádu, konkrétně ustanovení upravující povinné příspěvky úředníků Unie na financování systému sociálního zabezpečení.

[...]

Z těchto důvodů Soudní dvůr (velký senát) rozhodl takto:

Článek 14 protokolu (č. 7) o výsadách a imunitách Evropské unie, který je připojen ke Smlouvě o EU, Smlouvě o FEU a Smlouvě o ESAE, a ustanovení služebního řádu úředníků Evropské unie týkající se společného systému sociálního zabezpečení orgánů Unie musí být vykládány v tom smyslu, že brání takovým vnitrostátním právním předpisům, o jaké jde ve věci v původním řízení, podle kterých musí být z příjmů z pronájmu nemovitostí, které úředníku Evropské unie plynou v členském státě, jehož je tento úředník daňovým rezidentem, hrazeny sociální příspěvky a odvody určené k financování systému sociálního zabezpečení tohoto členského státu.“ (zvýrazněno předkládajícím soudem)

- 13 Systém sociálního zabezpečení úředníků Evropské unie je tak společný systém, ohledně něhož má Unie výlučnou pravomoc.
- 14 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29. dubna 2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení zakotvuje zásadu použití právního řádu jediného státu.
- 15 Avšak s ohledem na judikaturu Soudního dvora se nařízení (ES) č. 883/2004, a zejména jeho čl. 11 odst. 1, který se týká zásady jediného právního řádu, na úředníky Evropské unie nevztahuje (v tomto smyslu viz rozsudky ze dne 16. prosince 2004, *My*, C- 293/03, EU:C:2004:821, a ze dne 10. května 2017, *Lobkowicz*, C- 690/15, EU:C:2017:355).
- 16 Vyvstává nicméně otázka, zda se taková zásada může uplatnit na úředníky Evropské unie obdobně. Lze mít za to, že Soudní dvůr ve svém rozsudku ze dne 10. května 2017, *Lobkowicz*, C- 690/15, EU:C:2017:355, odpověděl na tuto otázku kladně, ale předběžná otázka se zde týkala příjmů z pronájmů nemovitostí a nikoli příjmů z výdělečné činnosti odlišné od činnosti vyplývající z postavení evropského úředníka, což neodpovídá situaci GI, který vykonává jinou profesní činnost.
- 17 Navíc podle zásady loajální spolupráce zakotvené v čl. 4 odst. 3 SEU Soudní dvůr odmítl použití vnitrostátních ustanovení členského státu v oblasti sociálního zabezpečení, neboť měl za to, že tato ustanovení mohou být překážkou výkonu profesní činnosti u orgánů Evropské unie, a tudíž odrazovat od jejího výkonu.
- 18 V rozsudku ze dne 10. září 2015, *Wojciechowski*, C- 408/14, EU:C:2015:591, Soudní dvůr uvedl:

„44. Taková právní úprava totiž může pracovníka, který přispíval určitý počet let do důchodového systému zaměstnanců členského státu, odrazovat od přijetí

pracovní nabídky od unijního orgánu se sídlem v tomto členském státě nebo ho motivovat k předčasnému ukončení služebního poměru u něj, jelikož v důsledku nástupu na pracovní místo v tomto orgánu nebo odpracování vysokého počtu let v něm mu hrozí ztráta nároku na důchod získaného v rámci zaměstnání v tomto členském státě před nástupem do služebního poměru u Unie.

45 Takové následky nelze připustit s ohledem na povinnost loajální spolupráce a loajální pomoci, kterou mají členské státy vůči Unii a která nachází své vyjádření v povinnosti usnadnit Unii plnění jejího poslání, stanovené v článku 4 odst. 3 SEU.“

- 19 V rozsudku ze dne 4. února 2015, Melchior, C- 647/13, EU:C:2015:54, Soudní dvůr, rozhodl, že:

„27. Právní úprava členského státu, která pro účely vzniku nároku na dávky v nezaměstnanosti odmítá zohlednit odpracované doby dosažené v postavení smluvního zaměstnance u orgánu Unie se sídlem v tomto členském státě, je totiž rovněž způsobilá ztížit nábor smluvních zaměstnanců těmito orgány. Jak totiž uvedl generální advokát v bodech 51 až 53 svého stanoviska, takováto právní úprava je způsobilá odradit pracovníky usazené v tomto členském státě od výkonu povolání u orgánu Unie, jehož právními předpisy omezená doba trvání je staví do perspektivy, že se střednědobě budou muset začlenit nebo znovu začlenit na vnitrostátní trh práce, neboť z důvodu tohoto zaměstnání jim hrozí nebezpečí, že nebudou disponovat počtem odpracovaných dní, který tato právní úprava vyžaduje pro pobírání dávek v nezaměstnanosti.

28. Takováto právní úprava může způsobit stejný odrazující účinek, pokud jde o nezapočtení dnů nezaměstnanosti, za které byl vyplácen příspěvek v nezaměstnanosti podle PŘOZ, jako odpracovaných dnů pro účely vzniku nároku na dávky v nezaměstnanosti v tomto členském státě, protože dny nezaměstnanosti, kdy byly vypláceny dávky v nezaměstnanosti podle právní úpravy uvedeného státu, započítávány jsou.“

- 20 Konečně v rozsudku ze dne 10. května 2017, Lobkowicz, C-690/15, EU:C:2017/355V, Soudní dvůr dodal:

„47. Kromě toho by hrozilo, že by takováto právní úprava narušila rovné zacházení s úředníky Unie, a tudíž by odrazovala od výkonu povolání v rámci unijních orgánů, neboť někteří úředníci by byli nuceni přispívat nejen do společného systému sociálního zabezpečení orgánů Unie, ale i do vnitrostátního systému sociálního zabezpečení.“

- 21 Z posouzení citované judikatury vyplývá, že takový případ o jaký se jedná u GI, nebyl zjevně dosud zvažován a předložen Soudnímu dvoru. Otázky týkající se účasti GI na belgickém systému sociálního zabezpečení osob samostatně výdělečně činných lze přitom zkoumat pouze ve světle odpovědi Soudního dvora na předběžnou otázku, která bude položena podle článku 267 SFEU.

- 22 Soud upřesňuje, že podobná předběžná otázka, ale zasazena do jiného kontextu, byla položena dne 9. června 2022 v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce zapsané u Soudního dvora pod číslem věci C-415/22.

5. Předběžná otázka:

- 23 Soud pokládá Soudnímu dvoru následující otázku:

Brání protokol (č. 7) o výsadách a imunitách Evropské unie, zejména jeho článek 14, zásada jediného systému sociálního zabezpečení, která se vztahuje na zaměstnance nebo osoby samostatně výdělečně činné, v aktivním věku nebo v důchodu, a zásada loajální spolupráce, jak vyplývá z čl. 4 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii, tomu, aby členský stát nařizoval úředníkovi, který vedle své profesní činnosti ve službách unijního orgánu vykonává se souhlasem svého zaměstnavatele vedlejší výdělečnou činnost v podobě výuky, účast na vnitrostátním systému sociálního zabezpečení a vyžadoval placení sociálních odvodů, jestliže tento úředník na základě služebního řádu již podléhá společnému systému sociálního zabezpečení orgánů Evropské unie?